

ประเด็นความรู้จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ชื่อกิจกรรม

กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสอนตามเกณฑ์มาตรฐาน TQF

วันที่จัดกิจกรรม

14 สิงหาคม 2555

ผู้ร่วมกิจกรรม

อาจารย์

ผู้จัดบันทึกประเด็นความรู้

นางสาวฉัตรภา จันท์เพชร

หลักการสำคัญในการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1. เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการวัดการศึกษาตามกำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
2. มุ่งเน้นที่ Learning Outcomes ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต
3. มุ่งประมวลเกณฑ์และประกาศต่างๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน
4. เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี
5. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใดๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศโดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลายโดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวังสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

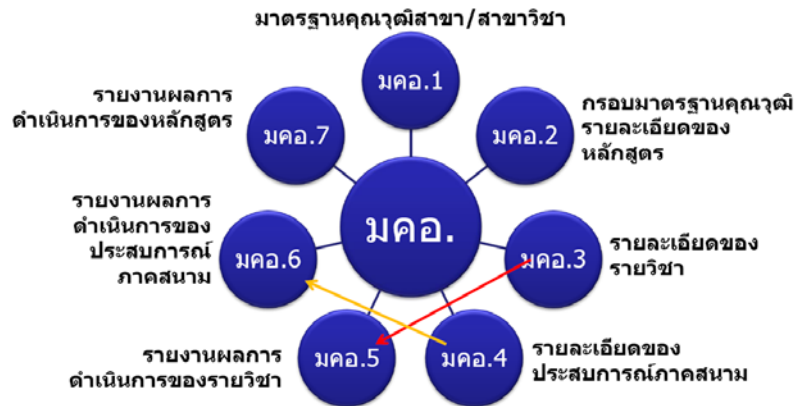
TQF: Thai Qualifications Framework for Higher Education

มาตรฐานผลการเรียนรู้(Domains of Learning)

การเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกำหนด มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้มีบัณฑิตมี อย่างน้อย 5 ด้าน ดังนี้

- ด้านคุณธรรม จริยธรรม
- ด้านความรู้
- ด้านทักษะทางปัญญา
- ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
- ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวทางการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคการสอน นอกเหนือจากวิธีการสอนที่อาจารย์สอนกันปกติแล้ว เช่น การสอนแบบบรรยาย (Lecture) การอภิปรายแบบกลุ่ม (Group Discussion) การศึกษากรณีศึกษา (Case Study) และการฝึกปฏิบัติการ (Practice) นั้น ยังมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้เรียนรู้ โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น และในขณะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ครูควรสังเกตการณ์อยู่ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวก หรือเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ หรือปัญหาการเรียนรู้อันเป็นรายบุคคล เพื่อนำข้อมูลนั้นมาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป ซึ่งมีหลายวิธี เช่น

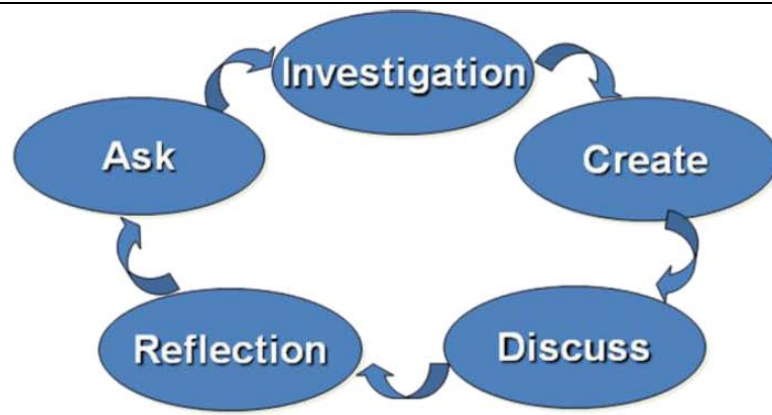
1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ
2. การจัดการเรียนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ
3. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันแก้ปัญหา
4. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
5. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
6. การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้
7. การจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้

ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3 แบบคือ

1. การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

ลักษณะเด่นของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

- 1.1 การเรียนรู้แบบสืบเสาะเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องสร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 1.2 ผู้สอนไม่ใช่ผู้กำหนดหรือนำเสนอเนื้อหา หากแต่เป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้ผู้เรียนสืบค้นสารสนเทศ และให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้เรียนสามารถค้นพบคำตอบด้วยตนเอง
- 1.3 การเรียนรู้เน้นกิจกรรมที่ต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มในการสืบค้นความรู้ ความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของผู้เรียนด้วย

ภาพ แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. Ask เป็นขั้นตอนที่กระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบและเน้นปัญหาตามสภาพจริง
2. Investigation เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสืบสวน เสาะหา ค้นหา สารสนเทศ
3. Create เป็นขั้นตอนผู้เรียนลงมือสร้างสิ่งที่จะนำเสนอความรู้ที่ตนเองค้นพบอย่างเป็นรูปธรรม การทำ Presentation ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนบันทึก PPT ฯลฯ
4. Discuss เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมีโอกาสในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ เจาะต่อช่องทางสังคม เพื่อการสังเคราะห์สารสนเทศร่วมกันระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน/ผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญ
5. Reflection เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนแนวคิด มุมมอง ตลอดจนการปรับความเข้าใจที่คาดเคลื่อน

2. การจัดการเรียนแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

บทบาทของครูผู้สอนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ควบคุมชั้น มาเป็นเพียงผู้คอยแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูล ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ และเป็นผู้จัดบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งนักศึกษาเรียนรู้ได้ดีจากบรรยากาศที่เป็นกันเอง ที่ทั้งครูและนักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้สึกซึ่งกันและกัน โดย

- 2.1 ให้งานที่ท้าทายความสามารถของนักศึกษามากกว่าที่จะเป็นงานที่แข่งขันกัน
- 2.2 ให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกและตัดสินใจในงานที่ทำ
- 2.3 ยอมรับความคิดและสนใจความรู้สึกของนักศึกษา
- 2.4 เห็นว่าความคิดเห็นของนักศึกษามีความหมายและคุณค่า ถึงแม้ว่าจะเป็นความคิดที่จำกัด
- 2.5 ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงออกซึ่งความคิดของตนเอง ซึ่งอาจจะออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น แสดงละคร บทบาทสมมติ เขียนบรรยาย เป็นต้น
- 2.6 ยอมรับความผิดพลาดของนักศึกษาและหาทางช่วยเหลือ
- 2.7 เผยแพร่ผลงานของนักศึกษา
- 2.8 กระตุ้นส่งเสริมทักษะทางด้านความคิดแก่นักศึกษา โดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น วารสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-based Learning)

การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยถือได้ว่าเป็นหัวใจของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะเป็นการเรียนที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยตรง เป็นการพัฒนากระบวนการแสวงหาความรู้ และการทดสอบความสามารถทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยรูปแบบการเรียนการสอนอาจแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ การสอนโดยใช้วิธีวิจัยเป็นวิธีสอน การสอนโดยผู้เรียนร่วมทำโครงการวิจัยกับอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยโครงการวิจัยของอาจารย์ การสอนโดยผู้เรียนศึกษางานวิจัยของอาจารย์และของนักวิจัยชั้นนำในศาสตร์ที่ศึกษา และการสอนโดยใช้ผลการวิจัยประกอบการสอน

ขอบคุณข้อมูลจาก ดร.อนุชา โสมาบุตร อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น